

Washington State Office of the Attorney General

**Застосування фізичної
сили під час керування
натовпом** Рекомендації

1 липня 2022 р.

Рекомендації щодо застосування фізичної сили під час керування натовпом

Застосування фізичної сили в контексті керування натовпом викликає певні труднощі, характерні для ситуацій, які в стандартній політиці про застосування сили не розглянуто. Нижче наведено типові положення, які правоохоронні органи мають включити у свої більш загальні політики щодо керування натовпом.

- (1) Завдання. Завдання правоохоронних органів під час мирних демонстрацій і громадських заворушень полягає в тому, щоб сприяти свободі слова й свободі зібрань, зупиняти будь-яке насильство та розв'язувати конфлікт. Під час мирних демонстрацій і громадських заворушень необхідно дотримуватися наведених нижче обмежень щодо застосування фізичної сили. В усіх інших випадках діє Політика щодо застосування сили.
- (2) Незаконність натовпу.

Об'єднання людей у натовп вважається тільки тоді мирним протестом або демонстрацією, коли учасники реалізують своє право на свободу слова в законному порядку. У таких випадках реагування поліції може не бути, а там, де воно є, його мета – сприяти реалізації заходу, не застосовуючи фізичну силу.

В усіх випадках, коли незаконну діяльність окремих осіб або невеликих груп у мирному зібранні можна усунути за допомогою цілеспрямованих примусових дій, поліцейські мають скористатися методами керування натовпом, втрутитися й вилучити правопорушників, щоб мирне зібрання могло далі продовжувати свій захід. Методи керування натовпом – це сукупність дій, мета яких – сприяти законному зібранню людей продовжувати реалізацію своїх конституційних прав, що досягається ізолюванням і арештом правопорушників.

Коли дії або поведінка в натовпі створюють істотний ризик uszkodження будь-якої людини або істотне пошкодження майна, правоохоронні органи можуть визнати таке зібрання незаконним і офіційно наказати його учасникам розійтися.

Визнання протесту незаконним або «бунтом» не скасовує вимоги про те, що кожне застосування фізичної сили має бути конче потрібним і задля законної мети.

- (3) Застосування фізичної сили.

Застосовувати фізичну силу проти певних осіб у натовпі дозволено задля законної мети, відповідно до Політики щодо застосування сили та вказаних нижче обмежень. Поліцейські, коли це можливо, мають скористатися всіма можливими й доречними за наявних обставин методами деескалації, щоб уникнути потреби застосовувати фізичну силу або зменшити міру її застосування. Поліцейські мають застосовувати найменший рівень фізичної сили, необхідний для подолання опору за наявних обставин, і припинити застосування сили, щойно зникне в цьому потреба (RCW 10.120.020).

Нижче наведено обмеження, які поширюються на застосування в натовпі певних видів фізичної сили.

- (a) Пасивний опір

У випадках, коли особи вчиняють незаконні дії, вдаючись до пасивного опору (наприклад, сидять або лежать), супервайзер інциденту має спробувати поговорити з такими особами й досягти мирного розв'язання. За потреби поліцейські можуть застосовувати прийоми для скеровування руху, як-от підйом, перенесення. Методи, що з достатнім ступенем імовірності можуть спричинити біль, застосовувати заборонено.

- (b) Кийок

- (i) Поліцейським заборонено застосовувати кийки, щоб відтіснити натовп, не наказавши перед цим учасникам розійтися й не надавши їм достатньо часу підкоритися. Це положення не поширюється на поліцейських, які застосовують кийки проти певної особи, щоб подолати загрозу неминучого нападу.
- (ii) Поліцейським, які намагаються за допомогою кийка спрямувати рух натовпу або певних його осіб, заборонено відтіснити будь-кого, хто явно не має можливості відступити через незалежність від нього обставини (наприклад, тиснява в натовпі, інвалідність, наявність перешкод тощо).
- (iii) Поліцейські, застосовуючи прийоми спрямовування натовпу за допомогою кийків, мають проявляти обґрунтований рівень турботи й уникати ударів у голову, шию, горло або спину будь-якої людини.

(c) Projectile Impact Weapons (PIW)

- (i) Projectile Impact Weapons (PIW, зброя нелетальної дії) – менш летальна зброя, яка стріляє снарядами (наприклад, 40-міліметровими губчастими гранатами або гумовими кулями, патронами з перцевим газом або іншою подразнювальною речовиною, снарядами, що розриваються й розпорошують хімічний подразник або свинцевий дріб), мета застосування якої – обмежити в дієздатності іншу особу.
- (ii) Заборонено застосовувати PIW проти груп людей. Це положення не забороняє поліцейським, що здійснюють контроль натовпу, застосовувати PIW проти певної особи, яка становить неминучу загрозу для інших людей і може здійснити насильство. Однак поліцейські мають ретельно оцінити ризики для сторонніх свідків і можливість застосувати інші силові прийоми. Такі прийоми мають узгоджуватися з Політикою щодо застосування сили.

(d) Інше менш летальне спорядження

- (i) Використовувати для керування натовпом боєприпаси світлозвукової дії (світло-шумові гранати) заборонено, тільки як останній засіб.
- (ii) Димові зависи нетоксичної дії дозволено застосовувати лише за вказівкою супервайзера інциденту; переносити й запускати димові снаряди має персонал, що отримав відповідний дозвіл. Після кожного створення димової хмари супервайзер інциденту має переоцінити ситуацію на місці події та визначити, чи є потреба в повторенні.

(e) Сльозогінний газ

- (i) Правоохоронним органам заборонено використовувати слезогінний газ або дозволяти його застосування своїм поліцейським або іншим співробітникам, окрім випадків, коли необхідно знизити наявний ризик серйозних ушкоджень, які може спричинити бунт, забарикадована особа або захоплення людей у заручники (RCW 10.116.030).
- (ii) Перш ніж застосувати слезогінний газ, співробітники правоохоронного органу мають вичерпати всі інші альтернативи, які доступні й доречні за наявних обставин (RCW 10.116.030).
- (iii) Застосовувати слезогінний газ можна лише після того, як свій дозвіл надасть найвища виборна посадова особа юрисдикції, де потрібно застосувати слезогінний газ (RCW 10.116.030).
- (iv) Необхідно повідомити людей про намір застосувати слезогінний газ.
- (v) Необхідно надати людям достатньо часу й місця для виконання вказівок поліцейського (RCW 10.116.030).
- (vi) Супервайзер інциденту, розглядаючи можливість застосування слезогінного газу, має ретельно оцінити ризик ушкодження внаслідок застосування газу проти натовпу, оскільки подразнювальна речовина може вплинути на всіх людей, що перебувають у зоні застосування, зокрема поліцейських, а також на осіб за її межами. Перш ніж застосувати слезогінний газ, супервайзер інциденту має впевнитися, що персонал належним чином забезпечений захисним спорядженням, наприклад протигазами.
- (vii) Після кожного застосування газу супервайзер інциденту має переоцінити ситуацію на місці події та визначити, чи є потреба в додатковому застосуванні.

(f) Собаки

Використання поліцейських собак для керування натовпом або його розгону суворо заборонено (WA Criminal Justice Training Commission Canine Model Policy (Типова політика щодо використання собак Навчальної комісії з кримінального судочинства штату Вашингтон)).

(4) Медична допомога

За першої безпечної можливості на місці події, що перебуває під контролем сил правоохоронного органу, поліцейські мають надати першу допомогу або посприяти її наданню тим особам, які отримали ушкодження, тим, хто скаржиться на біль після застосування сили, або тим, хто звернувся по допомогу, зазнавши дії хімічних речовин (RCW 36.28A.445).

(5) Звітування

Про всі випадки застосування фізичної сили, які сталися під час керування натовпом, необхідно звітувати, їх необхідно розслідувати й аналізувати, як це визначено в політиці щодо звітування, розслідування й аналізу. Можливість розгортання таких подій у великому масштабі та підвищена ймовірність того, що суб'єкти застосування фізичної сили не опиняться під вартою, не можуть слугувати виправданням для відмови від звичайних протоколів аналізу застосування сили.